

Elena POSTOLACHE (1942-2012)

ELENA POSTOLACHI – ETNOGRAF NOTORIU, CARE ȘI-A DEDICAT VIAȚA PĂSTRĂRII ȘI PROMOVĂRII CULTURII NAȚIONALE

„Floarea statorniciei și fidelității în știința etnologică”, „o emblemă nu-mă-uita”, „fibră de Țaul”, „savant de forță în domeniul etnografiei”, „generator de idei” – sunt doar unele dintre aprecierile la adresa celei care a fost Elena Postolachi, cercetător, doctor în istorie, cu contribuție deosebită în dezvoltarea științei etnografice.

Elena Postolachi a fost, cu certitudine, o personalitate neordinară, cu autoritate în domeniul științific și cu însușiri morale și intelectuale de calitate, pe care le-a dezvăluit cu iscusință în activitatea sa de cercetător, cadru didactic și meșter popular.

Până a se afirma ca cercetător, Elena Postolachi debutează în activitatea sa profesională în calitate de învățător al claselor primare din satul Parcani, raionul Soroca. Posibil, încă de atunci observă și deduce importanța practicării meșteșugurilor populare în instruirea, educarea și recuperarea copiilor, idei ce le expune mai târziu în lucrarea sa „Culegerea de programe și concepții la instruirea, educarea și recuperarea copiilor prin practicarea meșteșugurilor populare” și le promovează în calitate de lector superior la universitățile din țară sau discipolilor pe care îi pregătește în cadrul Institutului de Arheologie și Etnografie.

Din anul 1968 își începe activitatea științifică în calitate de laborant superior la Secția de Etnografie și Arheologie a AȘM, iar în perioada 1974–1985 activează ca cercetător științific inferior.

În anul 1985 susține, în cadrul Consiliului științific al Institutului de Etnografie „Mikluho-Maklai” al Academiei de Științe a URSS, teza de doctor în științe istorice „Țesutul popular moldovenesc în sec. XIX – înc. sec. XX” și obține titlul de doctor în istorie.

Începând cu anul 1985, desfășoară o intensă activitate de cercetare în calitate de cercetător științific superior (1985–1989), dar și ca membru al Consiliului științific al Institutului de Etnografie și Folclor al AȘM (1985–1999) și al Consiliului științific de susținere a tezelor de doctorat la Institutul de Etnografie și Folclor al AȘM, apoi la Institutul de Arheologie și Etnografie al AȘM (1985–2000).

În 1990 devine cercetător științific coordonator și șefa Secției de Studiere a Meșteșugurilor Populare Artistice în cadrul Institutului de Etnografie și Folclor al AȘM, funcție ce o deține până în anul 2006.

Rezultatele activității științifice au fost expuse de Elena Postolachi în cele aproximativ 200 publicații, editate atât în Republică Moldova cât și peste hotarele ei. Cele mai valoroase lucrări cu impact în dezvoltarea etnografiei naționale și recunoscute internațional au fost: *Молдавское народное ткачество (XIX – нач. XX в.)*; *Covorul moldovenesc*; *De la fibră la covor*; *Arta*

covorului; *Țesutul și alesul covorului*; *Modificări în arta covorului moldovenesc (sec. XX)*.

În toate aceste lucrări, autoarea a ținut să dezvăluie evoluția, continuitatea în spațiu și timp a meșteșugurilor populare, în special a transformărilor ce au avut loc în confecționarea covoarelor în secolul al XX-lea, evidențiindu-se schimbările în procedeele tehnice, în compoziție, în motivele ornamentale, în gama cromatică, și evidențiindu-se cauzele acestor modificări; a susținut păstrarea costumului popular, argumentând că portul tradițional este emblema sa de recunoaștere, semnul distinctiv al identității etnice etc.

În calitate de cercetător, dr. Elena Postolachi a participat activ la un șir de conferințe și simpozioane internaționale, republicane, unde a prezentat date despre dezvoltarea și rezultatele științifice din domeniul etnografiei și culturii naționale.

Promovarea rezultatelor științifice și culturii populare prin intermediul mass-media a constituit o altă dimensiune în care s-a făcut cunoscută Elena Postolachi. Astfel, o regăsim deseori în programele televizate „Hai să meșterim”, „Etnografia”, „Mărgăritare etnografice” și în ciclul de publicații „Din zestrea neamului” etc.

Colaborând cu Institutul de Cercetări în domeniul Pedagogiei și Psihologiei al Ministerului de Învățământ (1988–1992), E. Postolachi a condus și a participat nemijlocit la elaborarea concepției studierii etnografiei ca obiect în școala de cultură generală. Drept rezultat al acestei colaborări, dar și grație aptitudinilor acumulate în mai multe consilii și centre de promovare a meșteșugurilor populare (membru al Prezidiului Consiliului Uniunii Meșterilor Populari din Republica Moldova, membru al Comitetului organizatoric internațional pentru Creația Populară, coordonator din Republica Moldova al unui program de colaborare cu România (Muzeul Satului) privind cercetarea meșteșugurilor, membru al Comunității Europene privind Textilele, membru al Organizației Internaționale pentru Creația Populară, director al Centrului științific de implementare a tehnologiilor tradiționale și avansate la Universitatea Tehnică din Republica Moldova, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova) publică „Bazele etnografiei și artei naționale în procesul de creștere a generației tinere și promovarea acesteia în mediile științifice și educaționale” (2005). Autoarea a reușit să contribuie la introducerea în procesul de instruire și educație în școală și instituțiile de învățământ superior a etnologiei, folosind drept mijloace de predare bunurile culturale și artistice.

Din anul 2006, grupul condus de dr. Elena Postolachi fuzionează cu cercetătorii muzeografi ai Mu-

zeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, și ca rezultat este fondată Secția de Etnografie a instituției muzeale. Cercetarea se axează în continuare pe punerea în valoare a moștenirii artistice, pornind de la patrimoniul muzeal.

Elena Postolachi a fost cunoscută și apreciată în republică prin activitatea sa de consultant, expert în problemele artei naționale, artizanatului, etnografiei, prin acordarea de ajutor metodic, sub formă de consultații, îndrumări, meșterilor populari, metodiștilor de creație populară, învățătorilor de educație tehnologică și artă plastică, conducătorilor de cercuri de artizanat, pictorilor și muzeografilor.

Eforturile depuse i-au fost răsplătite prin premii naționale și internaționale. Astfel, pentru realizările științifice prodigioase E. Postolachi s-a învrednicit de două ori de titlul de Laureat al Premiului Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei, iar pentru activitatea în domeniul dezvoltării culturii în republică, în anul 1980 i-a fost conferit titlul „Eminent al Culturii din Moldova” și Om Emerit în 2008.

Elena Postolachi mai deține premii, medali și diplome pentru participare la diverse expoziții internaționale: Medalia de bronz pentru promovarea artei din Moldova (1987, Cehoslovacia); cinci Diplome de gradul I și Medalia de Aur specială pentru ciclul de lucrări în domeniul designului industrial „KNOW-HOW EXCHANGE-98”.

Aprecierea și stima de care s-a bucurat regretabila Elena Postolachi, dar și întreaga activitate a renumitului etnograf poate fi urmărită în lucrarea bibliografică cu titlul Elena Postolachi-Iarovoii – protectoarea valorilor naționale, apărută în 2012 la Chișinău. Cuprinsul acestei lucrări prezintă întreaga activitate a doctorului în științe istorice, cea de cercetător, îndrumător, profesor universitar și om de artă.

În dorința de a păstra vie amintirea acestei personalități, Institutul Patrimoniului Cultural dedică acest număr de revistă Elenei Postolachi, și recunoaște post-mortem meritul deosebit al acesteia în identificarea și promovarea patrimoniului cultural, precum și în educarea și instruirea generației tinere de etnografi.

Natalia GRĂDINARU

